

Зашто се Немачка одриче атомске енергије

Пише: Урлих Бек
среда, 20 јул 2011 16:28

(Ел Паис)

„Остали сте сами”, тврди амерички еколог Стјуарт Брант, мислећи на планове Немачке да напусти нуклеарну енергију. И додаје: „Немачка се понаша неодговорно. Из економских разлога, нуклеарне енергије не можемо да се одрекнемо, као што то не можемо ни због претње од гасова који стварају ефекат стаклене баште.

Било би, међутим, апсурдно претпоставити да се Немачка, пошто је одлучила да направи заокрет у својој енергетској политици, опрашта од европског концепта савремености и да улази у мрачне и густе корене своје интелектуалне историје. Није победила немачка ирационалност, већ вера у способност схватања и креативност нашег доба, насупрот опасности за коју је оно само одговорно.

То је, наравно, апсурд. Онај ко после Чернобиља и Фукушима и даље тврди да су нуклеарке (француске, британске, америчке, кинеске итд) сигурне, не уме емпиријски да извуче супротне закључке. Наиме, само је једна ствар сигурна, а то је наредни нуклеарни удес великих размера.

Заговорници нуклеарне енергије заснивају свој суд на мешању и поистовећивању времена ране индустријализације са атомском ером. Рационализација ризика полази од претпоставке да се може догодити најгори замислив случај, те да сходно томе треба предузети веома опрезне мере. На пример, ако нам се запали кров, долазе ватрогасци, осигурање нас обештети, предузимају се мере за евентуалну медицинску интервенцију. Но ако погледамо ризик од нуклеарне енергије, одбрана гласи овако: чак и у најгорем од свих случајева, наш уранијум емитује радијацију само у току неколико сати, а не хиљадама година, и није неопходно евакуисати становништво из великог града у близини хаварисане нуклеарке.

Зашто се Немачка одриче атомске енергије

Пише: Урлих Бек
среда, 20 јул 2011 16:28

То је, наравно, апсурд. Онај ко после Чернобиља и Фукушима и даље тврди да су нуклеарке (француске, британске, америчке, кинеске итд) сигурне, не уме емпиријски да извуче супротне закључке. Наиме, само је једна ствар сигурна, а то је наредни нуклеарни удес великих размера.

Онај ко тврди да у великим техничким инсталацијама ризик не може да буде нултог степен – што је тачно – и из тога извлачи закључак да су ризик од чисте употребе угља, биомасе, водене енергије, енергије ветра и Сунца с једне стране, и ризик од нуклеарне енергије с друге стране упоредиви иако се разликују – тај покушава да сакрије чињеницу да сасвим тачно знамо шта се догађа када се истопи језгро атомског реактора. Знамо колико ће трајати радиоактивна зрачења, шта људима и животној средини причињавају цезијум и јод, и колико ће генерација патити ако се догоди оно најгоре. Такође знамо да те размере нису ни упоредиве с привременим, просторно и социјално ограниченим последицама употребе алтернативних и чистих извора енергије.

Нуклеарна енергија је хијерархијска и антидемократска. Сасвим супротно може се рећи за чисте енергије, као што су ветар или сунце. Ономе ко своју енергију добија из нуклеарне централе престаће снабдевање ако не плати рачун. Ништа слично не може да се догоди људима који су поставили соларне ћелије у својим кућама. Соларна енергија људе чини независним

И шта да се каже о осигурању? Интересантно, у империји слободног тржишта, прецизније у САД, нуклеарна енергија била је прва индустријска грана „државног социјализма”, бар што се тиче трошкова за почињене грешке. Добит завршава у приватним џеповима, ризик се социјализује, дакле преноси се на будуће генерације и пореске обвезнике. Али ако би законодавство приморало нуклеарне фирме да издају полисе за ризик који стварају, то би значило крај идеје о јефтином електрицитету нуклеарног порекла. Концепт ризика из XIX века примењен на нуклеарну енергију на почетку XXI века јесте зомби категорија, категорија која нас чини слепим за стварност у којој живимо. Напуштање нуклеарне енергије није ирационално, напротив. После Фукушима, ирационално је подржавати нуклеарну енергију, будући да се подршка заснива на застарелом концепту ризика који, како видимо, постаје имун и на историјска искуства.

Ниједна друга индустријска нација није тако нагло почела да напушта нуклеарну енергију као Немачка. Да ли је на делу напад панике? Не. Није то „немачки страх”. То је економија, глупане! Нуклеарна енергија постајаће све веће бремене како време одмиче, а

Зашто се Немачка одриче атомске енергије

Пише: Урлих Бек
среда, 20 јул 2011 16:28

алтернативне енергије све јефтиније. Немце покреће страх из лукавства. Њушкају економске прилике на будућем светском тржишту. На немачком језику, енергетски преокрет је синоним за запошљавање. Циник би рекао: пустимо да други наставе у свом поносном одсуству страха, јер ће то завршити у економском застоју и погрешним инвестицијама. Поборници нуклеарне енергије затварају себи пут ка будућем тржишту јер не улажу у алтернативне производе који штеде енергију и у чисте енергетске изворе, као што не улажу ни у универзитете, професионалне каријере и у институте за „зелена“ истраживања.

На почетку XXI века, ситуација је упоредива с другим историјским раскидима на пољу снабдевања енергијом. Замислимо да су се пре 250 година, на почетку прве индустријске револуције, људи оглушили о савет да улажу у угаљ и челик, у парне машине, механичке разбоје и у железницу. Или да је, пре 50 година, илуструјући „амерички страх“, неко оспоравао нагло улагање Американаца у микропроцесоре, компјутере, интернет и нова тржишта која су увела те технологије. Данас смо пред сличним историјским тренутком. Онај ко покрене експлоатацију соларне енергије, макар постројења била смештена у пустињским недођијама, моћи ће да подмири енергетску тражњу читаве цивилизације. Нико не може да присвоји Сунчеву светлост, да је приватизује или национализује. Свако може да је експлоатише и да се сам користи тим извором енергије. Неке од најсиромашнијих земаља на Земљи „богате су сунцем“.

Нуклеарна енергија је хијерархијска и антидемократска. Сасвим супротно може се рећи за чисте енергије, као што су ветар или сунце. Ономе ко своју енергију добија из нуклеарне централе престаће снабдевање ако не плати рачун. Ништа слично не може да се догоди људима који су поставили соларне ћелије у својим кућама. Соларна енергија људе чини независнима. Јасно је да та слобода Сунчеве енергије доводи у питање енергетски монопол нуклеарки. Зашто су Американци, Британци и Французи, који толико цене слободу, слепи за те еманципаторске покушаје унутар енергетског преокрета? Стратегије деловања које ствара катастрофични потенцијал нуклеарне енергије наспрам реалистичних алтернатива руше поредак створен у неолибералном савезу капитала и државе. Пред претњом нуклеарне катастрофе, моћ добијају државе и покрети настали из цивилног друштва. Истовремено, нуклеарна индустрија губи моћ, јер последице одлука да се у њу улаже доводе у опасност наше животе. Насупрот томе, нуди се историјска могућност новој коалицији покрета цивилног друштва и државе, онако како се то сада збива у Немачкој

Стратегије деловања које ствара катастрофични потенцијал нуклеарне енергије наспрам реалистичних алтернатива руше поредак створен у неолибералном савезу капитала и државе. Пред претњом нуклеарне катастрофе, моћ добијају државе и

Зашто се Немачка одриче атомске енергије

Пише: Урлих Бек
среда, 20 јул 2011 16:28

покрети настали из цивилног друштва. Истовремено, нуклеарна индустрија губи моћ, јер последице одлука да се у њу улаже доводе у опасност наше животе. Насупрот томе, нуди се историјска могућност новој коалицији покрета цивилног друштва и државе, онако како се то сада збива у Немачкој

На све стране најављује се и жали историјски крај политике. На парадоксалан начин, културна перцепција опасности може да делује управо супротно: крај краја политике је добродошао. Онај ко хоће да схвати шта говорим, може да погледа идеје које је Џон Девеј изнео још 1927. у књизи *The public and its problem*. Према њему, јавно мишљење способно да превазиђе границе и подстакнуто снагом да створи друштво не настаје из политичких одлука, већ из последица одлука које су егзистенцијално проблематизоване у културној перцепцији грађана. На тај начин, ризик који је јавно мњење схватило као такав намеће комуникацију између оних који пре тога можда нису имали ништа заједничко и чини да на њих падају обавезе и трошкови наспрам онога од чега се бране, често са законом на својој страни. Другим речима, управо оно понашање за које многи верују да га треба критиковати као претерану, хистеричну реакцију на ризик од нуклеарне енергије јесте корак од животног значаја који омогућава да енергетски преокрет истовремено буде и демократски преокрет.

Стратегије деловања које ствара катастрофични потенцијал нуклеарне енергије наспрам реалистичних алтернатива руше поредак створен у неолибералном савезу капитала и државе. Пред претњом нуклеарне катастрофе, моћ добијају државе и покрети настали из цивилног друштва. Истовремено, нуклеарна индустрија губи моћ, јер последице одлука да се у њу улаже доводе у опасност наше животе. Насупрот томе, нуди се историјска могућност новој коалицији покрета цивилног друштва и државе, онако како се то сада збива у Немачкој. Такође, с тачке гледишта политичке моћи, промена енергетске политике има смисла. Само једна конзервативна влада, блиска свету економије, може да изведе такав енергетски заокрет.

Онај ко критикује непоштовање нуклеарне енергије од стране Немачке, може да буде жртва „грешке гусенице”; када се налази у стадијуму пуне метаморфозе, гусеница може да жали због губитка чауре која је обавија, јер још не уочава лептира чистих енергија у који се управо претвара.

Превод са шпанског: □ **Бранислав Ђорђевић**